

PARTER

Klagande

Joar Arkitektbyrå AB
Vidargatan 4
113 27 Stockholm

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2024-03-25 i ärende nr 5361–2024,
se bilaga 1

SAKEN

Avslå ansökan om bygglov för fyra tvåbostadshus m.m. på fastigheten Enbacken 12
i Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun (nämnden) beslutade att inte bevilja bygglov för nybyggnad av fyra tvåbostadshus, fyra komplementbyggnader, murar samt åtta parkeringsplatser på fastigheten Enbacken 12. Avgiften för handläggningen bestämdes till 89 073 kr. Joar Arkitektbyrå AB överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholm (länsstyrelsen) som avslog överklagandet. Joar Arkitektbyrå AB har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Joar Arkitektbyrå AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut och återförvisa ärendet till nämnden för fortsatt handläggning. Vidare har bolaget yrkat att mark- och miljödomstolen ska reducera avgiften för handläggning.

Bolaget har till stöd för sin talan avfört i huvudsak följande.

Ansökan om bygglov för fyra tvåbostadshus är förenlig med gällande detaljplan. Länsstyrelsen har i sitt beslut gjort samma bedömning. Mot denna bakgrund borde länsstyrelsen i första hand ha återförvisat ärendet till nämnden för fortsatt handläggning i stället för att avslå överklagandet. Nämnden har konstant försvårat för bolaget. Först genom att på oklara grunder neka rivningslov, vilket sedan prövades av mark- och miljödomstolen i mål nr P 224-23 och sedan genom aktuell bygglovsansökan. Nämnden hävdar att detaljplanen endast tillåter en huvudbyggnad, trots att bolaget kunnat uppvisa ett stort antal domar i överprövande instanser som talat i motsatt riktning. Nämnden har även krävt utvändig tillgänglighet utan avsteg på en mycket kuperad tomt, samtidigt som nämnden inte har kunnat tillstyrka stödmurar och markuppfyllning.

Bolaget har efter länsstyrelsens beslut kontaktat bygglovsenheten som förefaller stå fast vid sin ståndpunkt att detaljplanen endast tillåter en huvudbyggnad samt att utvändig tillgänglighet utan avsteg är ett krav på den kuperade tomten.

Mot denna bakgrund yrkar bolaget att mark- och miljödomstolen går igenom bygglovsansökan och besvarar följande frågor

1. Är fyra huvudbyggnader i form av tvåbostadshus förenligt med detaljplanen?
2. Är det rimligt att för småhus medge avsteg för den utvändiga tillgängligheten utifrån att det endast är den kuperade delen av fastigheten som får bebyggas enligt plankartan?
3. Uppstår burspråken på byggnadernas västfasader byggnadsarea, då de är belägna mer än tre meter ovan underliggande mark och inte kragar ut mer än 1,5 meter från fasaden?
4. Uppfyller avståndet mellan huvudbyggnaderna sinsemellan minsta tillåtna avstånd mellan byggnader på samma tomt enligt Byggnadsstadgan 1959.

Avgörande i dessa frågor ger en tydlig prövningsram för bolaget samt bygglovsenheten i Huddinge kommun.

Av § 39 i byggnadsstadgan som reglerar avståndet till tomtgräns samt mellan byggnader framgår att nämnden kan medgiva undantag från bestämmelserna avseende avstånd mellan byggnader på samma tomt. Enligt § 56 framgår vidare att det inte finns något hinder för nämnden att meddela bygglov för mindre byggnader även om de strider mot fastställd stadsplan. Det har inte funnits något hinder för nämnden att bevilja bygglov för de små bodarna utan att höra angränsande tomters ägare eller pröva särskilda skäl. Detta är något som tydligt borde framgått i tjänsteutlåtandet inför beslutet. För att uppfylla tillgänglighetskravet i så stor utsträckning som möjligt på den kuperade tomten är även säsongsförråd belägna nära entréerna en god idé. Ett säsongsförråd som placeras mer än 7,6 meter från entréerna kräver omfattande ramper och stödmurar för att tillgänglighet ska möjliggöras.

Vidare har nämnden tagit ut en orimligt hög avgift för att handlägga ärendet med förslag till avslag. Denna omständighet leder till ett rättsosäkert system där den

bygglovssökande som inte har ekonomiska resurserna eventuellt får avstå från att överklaga felaktig handläggning/beslut. Det kostar ingenting för en granne eller sakägare att överklaga ett beslut. Vidare har bolaget fått avslag på två bygglovsansökningar för flerbostadshus i Stockholms och Botkyrka kommun. Båda byggloven omfattade stödmurar, parkeringsplatser och relativt omfattande markarbeten. Bygglovsavgiften för avslag i Stockholms kommun kostade 20 000 kr och i Botkyrka kommun 15 000 kr.

Bolaget har inkommit med e-postkorrespondens med bygglovsavdelningen i Huddinge kommun, en faktura från Stockholms stads stadsbyggnadskontor samt ett beslut från samhällsbyggnadsnämnden i Botkyrka kommun.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning med följande förtydliganden och tillägg.

Mark- och miljödomstolen ser inte skäl att göra någon annan bedömning än länsstyrelsen gällande antalet huvudbyggnader och inte heller avseende beräkningen av byggnadsarea, tillgänglighetskravet eller anpassningskravet. Vidare instämmer domstolen i länsstyrelsens bedömning att minsta tillåtna avstånd mellan byggnader inte är uppfyllt.

När det slutligen gäller bygglovsavgiften delar domstolen länsstyrelsens bedömning.

Sammanfattningsvis har nämnden haft fog för att avslå ansökan om bygglov. Mark- och miljödomstolen finner heller inte skäl att ändra bygglovsavgiften. Vad bolaget har anfört här föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#)

Överklagande senast den 5 november 2024.

Per-Anders Broqvist

Ylva Kvist Trelje

I domstolens avgörande har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, ordförande, och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande jurist har varit Bianca Karlberg.

Parter
Se sändlista

NACKA TINGSRÄTT

INKOM: 2024-04-17
MÅLNR: P 3205-24
AKTBIL: 2

Överklagande av beslut att avslå ansökan om bygglov för fyra tvåbostadshus m.m. på fastigheten Enbacken 12 i Huddinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun (nämnden) beslutade den 16 januari 2024, § 7, att inte bevilja bygglov för nybyggnad av fyra tvåbostadshus, fyra komplementbyggnader, murar samt åtta parkeringsplatser på fastigheten Enbacken 12. Avgiften för handläggningen är 89 073 kronor. Beslutet har bl.a. motiverats enligt följande.

Av planbeskrivningen framgår det att syftet är att fastigheten ska rymma ett småhus. Syftet är alltså inte fyra huvudbyggnader med totalt åtta bostäder. Illustrationerna i plankartan redovisar även en byggnad per fastighet. Fyra tvåbostadshus strider således mot planen och dess syfte. Högsta tillåtna byggnadsarea överskrids även med 40,5 kvm. Samtliga byggnader placeras dessutom närmare varandra än vad som är tillåtet. Det finns inte skäl för avsteg från avståndsbestämmelserna. Avvikelserna kan sammantaget inte godtas som en liten avvikelse. Förslaget bedöms vidare inte uppfylla anpassnings- och varsamhetskravet.

Joar Arkitektbyrå AB (sökande) har överklagat beslutet. De yrkar i första hand att länsstyrelsen fastslår bygglovet och i andra hand att ärendet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning. Till stöd härför har de sammanfattningsvis anfört följande.

Detaljplanen innehåller inte någon begränsning avseende antalet huvudbyggnader per fastighet. I planbeskrivningen anges endast att

området huvudsakligen har föreslagits för friliggande småhus, vilket svåriligen kan läsas som att det finns någon begränsning till ett småhus per fastighet. Illustrationslinjerna i planen är inte till för att fastställas. Inte heller innehåller planen någon bestämmelse om minsta tomtstorlek eller tomtindelning, vilket omöjliggör att illustrationerna är tänkta som något som reglerar bebyggelsens antal. Därutöver upptar burspråken inte byggnadsarea varför högsta tillåtna byggnadsarea inte överskrids. Därtill är avståndet mellan huvudbyggnaderna inom tomten mer än 7,6 meter i alla riktningar, i enlighet med planen. Redan idag finns ett stort antal meter stödmur och utvändiga trappor på tomten. Dessa behövs då fastigheten är kuperad. Antalet löpmeter för befintlig stödmur är desamma som i nu aktuell ansökan. I övrigt uppfylls anpassnings- och varsamhetskravet och det finns skäl för avsteg vad gäller tillgängligheten på tomten. De överklagar även avgiften och anser att denna inte skälig och ifrågasätter tidsåtgången.

Motivering till beslutet

Prövningsramen

Länsstyrelsen har att pröva om det var riktigt av nämnden att avslå den aktuella ansökan om bygglov på de av nämnden angivna grunderna. Länsstyrelsen prövar även om nämnden har haft fog för att ta ut en avgift om 89 073 kronor för handläggningen av ärendet.

Utgångspunkter för prövningen

Bygglov ska ges för en åtgärd som bl.a. överensstämmer med detaljplanen och uppfyller de krav som följer av tillämpliga bestämmelser i 2 och 8 kap. plan och bygglagen (2010:900), PBL (se 9 kap. 30 § PBL).

Bygglov får även ges för en åtgärd som avviker från detaljplanen om avvikelsen är liten och förenlig med detaljplanens syfte (se 9 kap. 31 b § 1 PBL).

För den aktuella fastigheten gäller en stadsplan som fastställdes 1969. En sådan äldre stadsplan gäller idag som detaljplan (se punkten 5 i övergångsbestämmelserna till PBL).

Länsstyrelsen noterar att det saknas två fasadritningar för hus C. Detta utgör en brist i ritningsunderlaget. Bristen till trots finner länsstyrelsen att befintliga handlingar utgör tillräckligt underlag för att kunna pröva ansökan.

Hur många huvudbyggnader får uppföras på tomten?

Förslaget innebär att det ska uppföras fyra tvåbostadshus på fastigheten. Fråga är om detta är förenligt med detaljplanen.

Av detaljplanen framgår att området endast får användas för bostadsändamål och endast får bebyggas med hus som uppföres fristående.

Med begreppet fristående hus i denna detaljplan avses fristående småhus, d.v.s. en- till tvåbostadshus (se planbeskrivningen samt bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 april 2023 i mål nr P 2141-22 och Högsta domstolens dom den 9 december 2022 i mål nr P 266-22).

Detaljplanen reglerar däremot inte antalet byggnader som får uppföras på en fastighet.

Det finns inte heller någon bestämmelse i planen om utnyttjandegrad som gör att man kan tolka planen som att den endast tillåter en huvudbyggnad per tomt (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 oktober 2020 i mål nr P 10068-19).

På plankartan har det lagts ut mark för bostadsändamål dels för sammanbyggda bostäder (BSr), dels för friliggande bostäder (BF). Det som anges i planbeskrivningen om vilken typ av bebyggelse som finns och vilken typ av bebyggelse som kan uppföras, är att det aktuella området huvudsakligen föreslagits för friliggande småhus, förutom i norra delen av kvarteret där ett mindre område för kedjehusbebyggelse har inlagts. I övrigt anges ingenting i planhandlingarna om avsett antal huvudbyggnader för området eller per fastighet. Det finns inte heller utrymme att tolka planbeskrivningen som så att endast en huvudbyggnad per fastighet tillåts.

I planen är befintliga hus utritade medan föreslagna förhållanden, däribland hus som vid planens antagande ännu inte var uppförda, är utritade som streckade byggnader. Dessa s.k. streckade byggnader är endast en typ av illustration som, precis som det uttrycks i planen, inte är menad att fastställas. Med andra ord redovisar planen både befintliga hus och illustrerar med de streckade byggnaderna hur fastigheterna kan se ut när de är bebyggda. Illustrationerna är inte bindande, vilket innebär att fastigheterna, när de väl bebyggs, inte måste bebyggas på så sätt som illustrerats. Det finns således inte stöd för att tolka vare sig illustrationerna eller redovisningen av

befintliga byggnader på plankartan på så sätt att endast en huvudbyggnad per fastighet tillåts.

Då de föreslagna byggnaderna är fristående och då det inte finns någon begränsning i planen avseende antalet huvudbyggnader så finner länsstyrelsen, till skillnad från nämnden, att ansökan är förenlig med planen i detta avseende.

Överskrids tillåten byggnadsarea?

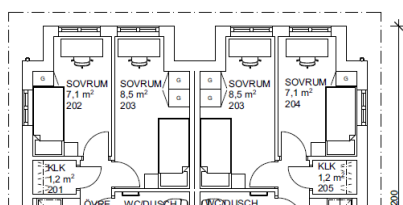
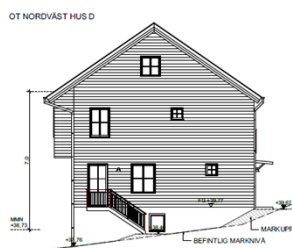
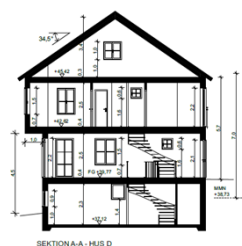
Av detaljplanen framgår att högst en femtedel av tomten får bebyggas.

För den aktuella fastigheten innebär detta att högst 385,6 kvm av tomten får bebyggas.

Nämnden har bedömt att de föreslagna byggnaderna tillsammans upptar en byggnadsarea om 426 kvm, vilket innebär att högsta tillåtna byggnadsarea enligt planen överskrids. Nämndens bedömning grundar sig i att huvudbyggnadernas utskjutande byggnadsdelar anses uppta byggnadsarea.

Klaganden å andra sidan gör gällande att huvudbyggnadernas utskjutande byggnadsdelar inte ska inräknas i byggnadsarean.

Länsstyrelsen har därmed att ta ställning till om huvudbyggnadernas utskjutande byggnadsdelar ska räknas in vid beräkningen av byggnadsarean.

Exempel på utskjutande byggnadsdel (hus D)

Ansökan innebär att respektive huvudbyggnad förses med två utkragande byggnadsdelar längs med en av fasaderna på det andra

våningsplanet. Byggnadsdelarna kragar ut en meter från fasadlivet och är belägna som minst 4,4 meter ovan mark. Respektive utkragande byggnadsdel har en längd om ca 3,76 meter. För varje enskild huvudbyggnad innebär detta att de två utkragande byggnadsdelarna får en längd om totalt ca 7,2 meter av den berörda fasadens längd, som är 9,9 meter.

Byggnadsarean är den yta som en byggnad upptar på marken. Enligt Svensk standard, SS 21054:2020, som regelmässigt tillämpas vid beräkningen av byggnadsarean enligt PBL, ska vid beräkningen inräknas projektion av bl.a. byggnadsdel på mark samt utkragande byggnadsdel som väsentligen påverkar användbarheten av underliggande mark. Utkragande *avgränsad* byggnadsdel som inte uppfyller vissa angivna mått ska däremot inte inräknas.

För att en utkragande byggnadsdel ska undantas krävs alltså först och främst att det är fråga om en *avgränsad* byggnadsdel. Som exempel på vad som kan utgöra en sådan avgränsad utkragande byggnadsdel nämns bl.a. taksprång, balkong, burspråk, skärmtak och liknande.

Även om exemplifieringen ovan inte kan anses vara uttömmande måste byggnadsdelen i fråga vara jämförbar med de angivna exemplen för att kunna anses vara utkragande och därmed undantas vid beräkningen av byggnadsarean.

Länsstyrelsen anser, till skillnad från nämnden, att de utkragande byggnadsdelarna är att jämföra med burspråk och att det således är fråga om sådana avgränsade byggnadsdelar som ska undantas vid beräkningen av byggnadsarean. Högsta tillåtna byggnadsarea överskrider därmed inte.

Avståndet mellan byggnader på tomten

Då planen saknar bestämmelser om huvudbyggnads minsta avstånd till grannes tomtgräns så ska 39 § byggnadsstadgan (1959:612), BS, tillämpas som planbestämmelse (se punkten 5 i övergångsbestämmelserna till PBL och 17 kap 4 § tredje stycket i den äldre plan- och bygglagen [1987:10], ÄPBL).

Av 39 § BS framgår bl.a. att avståndet mellan byggnader på samma tomt inte får vara mindre än den för någondera byggnaden tillåtna största höjden. Vidare anges att nämnden får medge undantag härifrån om det är påkallat av särskilda skäl m.m.

Högsta tillåtna byggnadshöjd enligt planen är 7,6 meter, vilket innebär att avståndet mellan byggnader på tomten inte får vara mindre än 7,6 meter. Eftersom varken byggnadsstadgan eller planen gör någon skillnad på huvudbyggnader och komplementbyggnader så gäller angivet avstånd för samtliga byggnader inom tomten.

Den punkt på byggnaderna som ska utgöra utgångspunkt för mätningen av byggnadernas inbördes avstånd är de byggnadsdelar som anses vara mätvärda vid beräkningen av byggnadsarean (jfr MÖD 2020:9).

Eftersom de utkragande byggnadsdelarna på huvudbyggnaderna inte är mätvärda vid beräkningen av byggnadsarean så ska mätningen inte ske med utgångspunkt i dessa. Vid angivet förhållande kan länsstyrelsen konstatera att avståndet huvudbyggnaderna emellan uppgår till minst 7,6 meter, vilket är förenligt med detaljplanen.

Avståndet mellan respektive huvudbyggnad och tillhörande komplementbyggnad blir däremot som minst 1,45 meter och som mest 2,5 meter. Detta strider mot detaljplanen. Länsstyrelsen finner i likhet med nämnden att det inte kan anses finnas särskilda skäl för att medge undantag från bestämmelsen. Avvikelserna kan inte heller godtas som en liten avvikelse. Detta innebär att det saknas förutsättningar för att bevilja bygglov för förråden.

Förråden är i sin tur en förutsättning för att huvudbyggnaderna ska anses vara lämpliga för sitt ändamål, eftersom kravet på tillgänglig och användbar förvaring för säsongsutrustning och liknande annars inte uppfylls (se 8 kap. 1 § 1, 9 kap. 30 § första stycket punkten 4 PBL samt Boverkets byggregler [2011:6] avsnitt 3:23 andra stycket och 3:148).

Det ovan anförda innebär således att det har saknats förutsättningar för nämnden att bevilja ansökan. Nämnden har således på denna grund haft fog för att avslå ansökan.

Tillgänglighetskravet

En obebyggd tomt ska ordnas så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna komma fram till byggnadsverk och på annat sätt använda tomten, om det med hänsyn till terrängen

och förhållandena i övrigt inte är orimligt (se 8 kap. 9 § första stycket 5 PBL).

Nämnden har bedömt att kravet på användbarhet och tillgänglighet på tomten inte uppfylls. Länsstyrelsen delar denna bedömning. Fråga är dock om det med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt är orimligt att ställa detta krav.

Länsstyrelsen finner med hänsyn till den i planen tillåtna exploateringsgraden och den kuperade tomten att det inte rimligt att uppfylla tillgänglighetskravet för samtliga huvudbyggnader inom tomten. I vilken omfattning och för vilka huvudbyggnader som avsteg bör medges får anses ankomma på nämnden att avgöra.

Anpassning

Enligt anpassningskravet ska byggnader utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (se 2 kap. 6 § första stycket 1 PBL). Vidare ska ändringar och tillägg i bebyggelsen göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas (se 2 kap. 6 § tredje stycket PBL).

Den byggrätt som finns enligt en detaljplan kan däremot inte begränsas för tillgodoseende av anpassningskravet (se RÅ 1993 ref. 59 II). Eftersom det i detaljplanen inte finns någon begränsning avseende antalet huvudbyggnader inom en tomt så kan den sökta exploateringsgraden inte begränsas genom anpassningskravet.

Länsstyrelsen kan vidare konstatera att det aktuella området består av blandad bebyggelse och att stödmurar inte kan anses vara ett främmande inslag i området. Den aktuella tomten är därtill kuperad och de markförändringar som föreslås kan inte anses vara oacceptabla. Länsstyrelsen finner mot denna bakgrund att det inte finns skäl att avslå ansökan med hänvisning till anpassnings- eller varsamhetskravet. Vad nämnden anfört om parkeringsytan förändrar inte denna bedömning.

Bygglovsavgiften

Nämnden har rätt att ta ut avgifter för beslut om bygglov (se 12 kap. 8 § PBL). Grunderna för hur avgiften ska beräknas anges i kommunens taxa. Länsstyrelsen har inte möjlighet att pröva den

beslutade taxan som sådan utan länsstyrelsen kan endast pröva tillämpningen av taxan i det enskilda fallet.

Av den taxa som kommunen tillämpat i ärendet framgår bl.a. följande. Om en ansökan avslås ska avgift tas ut för den handläggningstid som har lagts ner i ärendet. Om en ansökan gäller flera åtgärder som hanteras i samma ärende ska full avgift tas ut för den dyraste åtgärden och reducerad avgift för resterande åtgärder.

Länsstyrelsen kan utifrån taxan konstatera att nämnden har haft fog för att ta ut den beslutade bygglovsavgiften. Eftersom avgiften har stöd i taxan och länsstyrelsen inte finner, även med beaktande av vad klaganden har anfört, att det finns skäl att ifrågasätta den angivna tidsåtgången för handläggningen av ärendet så ska överklagandet avslås i denna del. Det finns inte heller skäl för reducering av avgiften (se 12 kap. 8 a § PBL).

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att nämnden har haft fog för att avslå ansökan om bygglov på den grunden att huvudbyggnaderna inte uppfyller kravet på lämplighet för sitt ändamål. Eftersom ansökan behöver behandlas i ett sammanhang så ska nämndens beslut stå fast. Länsstyrelsen finner inte heller skäl att ändra bygglovsavgiften. Överklagandet ska därför avslås.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Sandra Larsson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Sändlista

Klagande

Joar Arkitektbyrå AB, Att. Joar Sörman, joar.sorman@joark.se

Kopia till

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande du bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 5361-2024.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.